

UDBUD OG SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Vi giver et indblik i de vigtigste muligheder i udbudsloven, så det for offentlige ordregivere i langt højere grad vil være lettere at tilpasse udbud til socialøkonomiske virksomheder.

HVAD ER SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER?

Socialøkonomiske virksomheder er private virksomheder, der driver erhverv med det formål at fremme sociale og samfundsgavnige hensyn gennem deres indtjening. Der er derfor tale om en virksomhed, der tjener penge på almindelige markedsvilkår, men som eksempelvis bruger overskuddet til at skabe arbejdspladser for udsatte befolkningsgrupper. Et eksempel er spiseriet og cateringvirksomheden Send Flere Krydderier, der arbejder for at skabe flere arbejdspladser til etniske minoritetskvinder.

REGISTREREDE SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Virksomheder, der opfylder en række betingelser, kan blive registreret som socialøkonomisk virksomhed i medfør af lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder.

Betingelserne for at blive registreret er, at virksomheden:

- har et socialt formål
- er erhvervsdrivende
- er uafhængig af det offentlige
- er inddragende og ansvarlig i dens virke
- har en social håndtering af virksomhedens overskud

Mirka Mozer, direktør i Send Flere Krydderier, udtaler om virksomheden:

"I Send Flere Krydderier leverer vi opkvalificeringsforløb til aktivitetsparate kvinder med ikke-vestlig baggrund. I forhold til arbejdsmarkedet er det en særlig målgruppe, der kræver en særlig indsats, hvis vi skal lykkes med at åbne arbejdsmarkedet op for dem. I en socialøkonomisk virksomhed som vores har vi både den socialfaglige ekspertise til at understøtte kvinderne bedst muligt samtidig med, at de fra opkvalificeringens første dag bliver en del af en reel virksomhed og de arbejdsopgaver, der naturligt følger, når man arbejder i et produktionskøkken".

MULIGHEDER FOR AT TILGODESE SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Der er flere eksempler på, at kommuner har været gode til – og udnyttet mulighederne for – at tænke socialøkonomiske virksomheder ind i udbuddet. Horten har eksempelvis bistået Københavns Kommune med et samarbejde med Send Flere Krydderier samt Hillerød Kommune med et udbud om rengøring af Hillerød Hovedbibliotek.

Pia Ziegler, indkøbs- og udbudschef i Hillerød Kommune udtaler om arbejdet med socialøkonomiske virksomheder:

”Det er positivt, at udbudsloven giver mulighed for, at der kan træffes beslutninger om at tilgodese socialøkonomiske virksomheder. Inden man påbegynder et udbud af en reserveret kontrakt, er det vigtigt at gennemføre en grundig markedsafdækning, så det kan afdækkes, om markedet for socialøkonomiske virksomheder kan honorere det pågældende område”.

Det er vigtigt, at de socialøkonomiske virksomheder også er bekendt med og opmærksomme på deres mulighed for at deltage i kommunale udbud. Brian Skov Nielsen, byrådsmedlem og tidligere ældre- og handicaprådsmand i Odense Kommune udtaler:

”I Odense vil vi rigtig gerne øge samarbejdet med socialøkonomiske virksomheder. De sidste år har vi arbejdet hårdt på at få flere leverandører med en socialøkonomisk profil, som leverandører til kommunen. Erfaringerne er dog, at det er svært at finde virksomheder med fokus på socialøkonomi, der ser sig selv som leverandør til kommunen, og samtidig at identificere områder, der er egnede til samarbejde med socialøkonomiske virksomheder. Det vil vi gerne gøre noget ved. Derfor har vi etableret et ’SØV hjerte’, der på Odense Kommunes leverandørportal synliggør SØV-virksomheder og SØV-egne opgaver. Det handler om at finde hinanden og i fællesskab definere SØV-egnede opgaver”.

Udbudsloven giver flere muligheder for at tilgodese socialøkonomiske virksomheder - se mere i det følgende.

UDBUD EFTER LIGHT-REGIMET

Ved udbud efter light-regimet – omfattet af udbudslovens afsnit III – kan en ordregiver i forbindelse med indkøb af visse tjenesteydelser forbeholde deltagelsen i udbuddet til sociale organisationer, jf. udbudslovens § 190. Det gælder f.eks. for administrative tjenesteydelser på uddannelses- og sundhedsområdet samt hospitalsvirksomhed.

Det er vores antagelse, at mange virksomheder, der betegner sig som socialøkonomiske, vil leve op til kravene i udbudslovens § 190, og ved at anvende bestemmelsen kan en ordregiver i høj grad tilgodese socialøkonomiske virksomheder. Ordregiver skal dog vurdere, hvorvidt en virksomhed opfylder betingelserne i § 190 fra udbud til udbud.

UDBUDSLOVENS § 190

Anvendelsen af udbudslovens § 190 kræver, at:

- virksomheden rent faktisk har til formål at beskæftige sig med de omfattede tjenesteydelser,
- at virksomhedens udbytte som udgangspunkt geninvesteres for at opfylde virksomhedens målsætninger, og
- at virksomheden opfylder en række krav vedrørende ledelses- eller ejerskabsstrukturerne.

OFFENTLIGE INDKØB OVER TÆRSKELVÆRDIEN

Ved offentlige indkøb over tærskelværdien – omfattet af udbudslovens afsnit II – er der ikke samme muligheder for, at offentlige kontrakter direkte kan reserveres til sociale organisationer.

Udbudslovens § 54 indeholder dog en særlig mulighed for, at ordregiver kan stille krav om, at det alene er beskyttede værksteder eller økonomiske aktører, hvis hovedformål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, der kan deltage i udbuddet. Det følger udtrykkeligt af bemærkningerne til udbudsloven, at socialøkonomiske virksomheder kan være omfattet af bestemmelsen. Det er dog en betingelse, at mindst 30 % af de beskæftigede hos den økonomiske aktør er enten handicappede eller dårligt stillede.

SOCIALE KLAUSULER

Udbudslovens § 176 giver mulighed for, at ordregiver kan fastsætte særlige vilkår for udførelsen af kontrakten. Det kan eksempelvis være vilkår, der har til formål at fremme social integration af dårligt stillede personer eller medlemmer af sårbare grupper i det personale, der anvendes til at gennemføre kontrakten.

Kontraktvilkårene kan være i form af sociale klausuler, der eksempelvis stiller vilkår om ansættelse af langtidsledige.

ØVRIGE MULIGHEDER FOR AT TILGODESE SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Udbudslovens §§ 54 og 190 har efter deres ordlyd et begrænset anvendelsesområde. En ordregiver har imidlertid også uden for bestemmelseernes anvendelsesområder mulighed for at tilgodese socialøkonomiske virksomheder ved i udbuddet at varetage sociale hensyn, der er direkte forbundet til kontraktens genstand.

I udvælgelsesfasen vil det f.eks. være muligt at inddrage erfaringer med den type opgaver, hvis der er tale om opgaver af social karakter. Ved udformning af tildelingskriterierne kan en ordregiver på samme vis lade sociale aspekter indgå som underkriterier, hvis

ordregiver har valgt tildelingskriteriet bedste forhold mellem pris og kvalitet. Ordregiver kan f.eks. lade tilbudsgiverne konkurrere om ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige i løbet af gennemførelsen af den udbudte kontrakt. En ordregiver kan derimod ikke opstille et generelt krav om, at virksomheden har en gældende politik for socialt ansvar, da kravet ikke kan anses for at være direkte relateret til kontraktens genstand.

Ordregiver skal være opmærksom på, at en sådan varetagelse af sociale hensyn altid skal ske under iagttagelse af de grundlæggende principper om saglighed og ligebehandling.